

Fornybart Oslo

Hvordan bli kvitt oljefyringen i Oslo

Notat utarbeidet av Norsk Bioenergiforening (NoBio)
og miljøstiftelsen ZERO - september 2007

Dette arbeidsnotatet er laget av Norsk Bioenergiforening (NoBio) og miljøstiftelsen ZERO i forkant av kommune- og fylkestingsvalget i 2007.

Om NoBio

Norsk Bioenergiforening (NoBio) jobber for å fremme økt produksjon og bruk av bioenergi i Norge. NoBio er interesseforeningen for norsk bioenergiindustri og tilbyr medlemskap til bedrifter og enkeltpersoner. Våre hovedaktiviteter er næringspolitisk virksomhet, informasjonsvirksomhet, allianse- og nettverksbygging, organisasjon og medlemssupport. www.nobio.no

Om ZERO

Zero Emission Resource Organisation er en miljøstiftelse som skal bidra til å begrense klimaendringene gjennom å vise fram og få gjennomslag for utslippsfrie energiløsninger. Vårt utgangspunkt er at det finnes en utslippsfri løsning for all energibruk. ZERO skal være konsekvente pådrivere for slike løsninger og jobbe for at de realiseres framfor forurensende. www.zero.no

Innholdsfortegnelse

Fornybart Oslo.....	3
Klimaendringene krever handling	4
Oppvarming ansvarlig for 33 prosent av klimagassutslippene	4
Oppvarmingssektoren viktig for å kutte utslipp	5
Mål og lovnader for Oslos oppvarmingssektor	6
Virkemidler som kan gjøre oppvarmingen fornybar (nasjonalt)	8
Avgiftspolitikken	8
Lover og forskrifter	8
Nasjonale støtteordninger	8
Støtteordninger og regulering av utslipp	8
Offentlig eierskap.....	8
Virkemidler som kan gjøre oppvarmingen fornybar (kommunalt)	9
Kommunale støtteordninger	9
Kommunale bygg	9
Tilknytningsplikt og tilrettelegging for fjernvarme	10
Reguleringsplaner.....	10
Kilder	10

Fornybart Oslo

Oslo kommune har vedtatt at byen skal være en av verdens mest miljøvennlige og bærekraftige hovedsteder. Da må politikerne få en slutt på bruk av fossil energi både til oppvarming og transport. I dag bidrar mellom 16.000 og 18.000 oljefyrer i Oslo til utslipp av klimagasser, omtrent 350 av dem fins i kommunale bygg. Dette arbeidsnotatet tar for seg hvordan klimagassforurensingen i oppvarmingssektoren i hovedstaden kan kuttes ved å slutte å bruke olje og gass.

Det er stor enighet blant Oslos politikere om at fornybar energi og fjernvarme er bra og at oljefyringen bør bort. I valgkampen lover nærmest alle Oslo-partier sterk miljøetsatsing i årene som kommer, men løftene for hvordan man skal bli kvitt oljefyringen må bli mer konkrete, dersom fine ord skal bli handling.

ZERO og NoBio oppfordrer Oslo-politikere til å danne en tverrpolitisk allianse for fornybar energi for å bli kvitt oljefyringen i Oslo. Fyringen må byttes ut med fjernvarme eller fornybar oppvarming: Gass eller elektrisitet til oppvarming er ikke gode alternativer.

Vi inviterer med dette samtlige politiske partier i Oslo til å støtte våre krav for å få til kutt i klimagassforurensingen i oppvarmingssektoren i hovedstaden. For å få til dette ber vi dere støtte følgende politiske krav og gjennomføre følgende tiltak i neste bystyreperiode:

1. Forby installering av nye oljefyrer og annen fossil oppvarming i kommunens bygningsmasse
2. Sørge for at all kommunal virksomhet i Oslo faser ut fossil oppvarming, ved å knytte seg til fjernvarmenettet eller installere fornybar oppvarming. Kommunen må umiddelbart lage en oversikt over sin fossile oppvarming, samt en tidsplan for utfasing
3. Kommunale bygg som bruker elektrisitet til oppvarming, må utrede muligheten for å konvertere til fjernvarme eller fornybar energi
4. Sørge for høyest mulig andel fornybar energi i fjernvarmenettet i Oslo ved umiddelbart å klargjøre hensiktsmessige tomter for bygging av fjernvarmeanlegg i området Sjursøya-Ormsund og Klemetsrud
5. Vurdere å endre tilknytningskravet til fjernvarmenettet slik at alle nybygg over 500 m² får tilknytningsplikt, mot 1000 m² i dag
6. ENØK-fondets investeringsstøtte til konvertering fra fossil til fornybar energi må økes betydelig. Støtten må sikre at privatpersoner, bedrifter og kommunal virksomhet gjennomfører nødvendige miljøtiltak
7. Sikre og videreutvikle et finansielt sterkt ENØK-fond i Oslo

Den nasjonale politikken på dette området har sterk innvirkning på om oljefyringen i Oslo blir faset ut. Derfor vil vi samtidig utfordre de politiske partiene på Stortinget til å støtte følgende krav:

- Klimagassutslippene i Oslo var i 2005 1,22 millioner tonn CO₂-ekvivalenter
- Fossil oppvarming og annen stasjonær energibruk står for en tredel av byens klimagassutslipp
- Rundt en firedel av Oslos husholdninger bruker olje som oppvarmingskilde
- Oslo har minst 16.000 oljefyrer som bidrar til klimagassutslipp
- Det finnes ca 350 oljefyrer i kommunal virksomhet
- Oslos 840.000 innbyggere bruker i underkant av 1 TWh fjernvarme. Göteborgs knappe halv million innbyggere bruker alene over 4 TWh fjernvarme

1. Snarest få på plass den varslede støtteordningen for konvertering fra fossil- og el-kraft til fornybar energi i eksisterende bygningsmasse.
2. Innføre forbud mot å erstatte gamle oljekjeler med ny fossil oppvarming i bestående bygg
3. Øke CO₂-avgiften på olje og gass til oppvarming slik at det blir dyrere å forurense og mer lønnsomt å velge miljøvennlig.
4. Sørge for at alle statlige bygg i Oslo som sentrale myndigheter har ansvaret for, knytter seg til fjernvarmenettet eller konverterer til fornybar oppvarming. Dette gjelder for eksempel alle departementer, direktorater og sykehus.
5. Plan- og bygningsloven må endres slik at også eksisterende bebyggelse får tilknytningsplikt til fjernvarmenettet
6. Stille krav til høy andel fornybar energi når man gir konsesjon til fjernvarmeanlegg

Klimaendringene krever handling

Forbruket av olje, kull og gass har økt konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren betydelig fra før-industriell tid. Menneskeskapte klimaendringer er i dag en realitet. Norge har vedtatt som målsetning at gjennomsnittlig global middeltemperatur ikke bør stige med mer enn 2 °C i forhold til før-industrielt nivå (St.meld. nr. 34 (2006-2007)). For å nå dette målet bør veksten i de globale utslippene stanses umiddelbart, og verden må deretter minske de globale utslippene fra 50 til 85 prosent innen 2050 (IPCC 2007).

Fossile energikilder står i dag for om lag 80 prosent av den totale energiforsyningen i verden. Med dagens politikk vil denne dominansen fortsette, samtidig som verdens energiforbruk vil øke (IEA 2006). Nye grep må derfor til. En viktig og velkjent løsning på klimaproblemet er et skifte fra fossile til fornybare energikilder. Fornybar energi kan brukes både i kraftproduksjon, til oppvarming og som drivstoff i transportsektoren.

De fattigste landene vil øke sine utslipp noe etter hvert som levestandarden bedres.

Rike land som Norge har de største utslippene per innbygger, og dermed et ansvar for å redusere sine utslipp enda mer enn det globale gjennomsnittet. Hvordan kan Oslo gjøre sin andel av kuttene? Oppvarming og annen bruk av fossil energi i stasjonær energibruk står for en tredel av Oslos klimagassutslipp, og her finnes tilgjengelige alternativer til å forurense. I dette arbeidsnotatet skal vi derfor se på hvordan vi kan gjøre Oslos oppvarmingssektor fornybar.

Oppvarming ansvarlig for 33 prosent av klimagassutslippene

Klimagassutslippene i Oslo var i 2005 1,22 millioner tonn CO₂-ekvivalenter, og har økt med 3,6 prosent siden 1991. Tre sektorer står for hoveddelen av klimagassutslippene i byen; veitrafikken, oppvarmingssektoren og avfallshåndteringen (Oslo kommune 2006:3,7). Veitrafikken er ansvarlig for omtrent halvparten av byens utslipp, mens bruk av fossil energi til oppvarming og andre formål i bygg står for 33 prosent; dette til tross for at utslipp fra husholdninger og næringsbygg har gått svakt ned de siste femten årene (SSB 2005). Utslippene fra stasjonær forbrenning er fordelt på flere kilder, men oppvarming av næringsbygg og private husholdninger står for hoveddelen.

Oslo kommunes miljørapportering for 2003 konkluderer at rundt en firedel av Oslos husholdninger bruker olje som oppvarmingskilde. Dessuten kommer industriens utslipp i Oslo hovedsaklig som følge av oppvarmingsbehov. Mange selskaper og privathusholdninger har mulighet for å fyre både med elektrisitet og olje, og benytter det som til enhver tid er billigst.

Stasjonær forbrenning:	2004
Utslipp til luft	
Olje- og gassutvinning	0
Industri og bergverk	53.000 tonn CO ₂
Andre næringer	161.000 tonn CO ₂
Private husholdninger	148.000 tonn CO ₂
Forbrenning av avfall, deponigass	65.000 tonn CO ₂

Kilde: SSB 2004

Klima- og energihandlingspakken for Oslo-regionen (samarbeid med fylkeskommunene i Akershus og Buskerud) konkluderer med at dersom man konverterer ca 13 prosent av totalt 27.000 oljekjeler i Osloregionen, vil dette gi klimagassreduksjoner på ca 300.000 tonn CO₂ per år.

Enøketaten anslår at det finnes om lag 16.000 oljefyrer i Oslo (samtale med Enøketaten 23.08.7). Oslo kommunes vann- og avløpsetat fører statistikk over antall oljekjeler og tanker i Oslo. Ordningen innebærer at alle som er eiere av slike, plikter å melde fra om det. Registeret til etaten omfatter 20.000 kjeler/tanker. Man antar at om lag 10 prosent (2000 stk) av kjelene ikke er i drift, slik at kilden til forurensende utslipp knytter seg til 18.000 kjeler/tanker.

Dette omfatter kjeler/tanker i størrelsesorden 600 liter til 50 m³. Enøketaten viser ikke til eksakte tall, men uttaler at omfanget er størst i privat sektor, dvs. boliger og industri/næringsliv. Men etaten fremholder samtidig at en vesentlig andel av kjelene/tankene finnes i Oslos kommunes egne bygninger, dvs. i omsorgsbygg, skolebygg og lignende (se også avsnitt om kommunale bygg s. 10).

Den tette bebyggelsen i Oslo gjør at man har gode forutsetninger for å bygge ut et effektivt fjernvarmenett, som kan bidra til å kutte fossil oppvarming. Oslo har i dag landets største fjernvarmenett (Oslo kommune 2006:7). Til tross for dette bruker Oslos 840.000 innbyggere i bare underkant av 1 TWh fjernvarme. Til sammenligning bruker Göteborg med en knapp halv million innbyggere over 4 TWh fjernvarme (Enova 2006, SSB 2007). Fjernvarmenettet i Oslo dekker i dag om lag 15 prosent av byens oppvarmingsbehov (Viken Fjernvarme). Det er et mål at en tredel av Oslos husholdninger og næringslokaler skal ha fjernvarme om fem til åtte år. Dette vil medføre at fjernvarmetilknytningen i Oslo blir fordoblet (Østlandssendingen 14.08.07).

I fjernvarmenettet i Oslo var avfall, elektrisitet og bioenergi dominerende energikilder i 2006. I år med høye strømpriser tar olje over for mye av elektrisitetsforbruket. Fornybar-andelen i fjernvarmenettet i Oslo er i dag i overkant av 50 prosent, men bruk av fossil energi gjør at fjernvarmeproduksjonen i Oslo også bidrar til klimagassutslipp. Viken fjernvarme har for 2006 rapportert om utslipp av 28.105 tonn CO₂ fra forbrenning av olje (Oslo kommune miljørapportering 2003, Viken fjernvarme 2007, SFT 2007). Parallelt med planene om å øke utbredelsen av fjernvarme i Oslo er det er planer om å øke fornybar-andelen i fjernvarmenettet, i hovedsak ved å bygge ut nye anlegg for bioenergi og varmepumper. Dette forutsetter imidlertid at utbygger får tilgang til egnede tomter til (å bygge) nye anlegg på Klemetsrud og i området Sjursøya-Ormsund. Uten disse nye anleggene vil fornybar-andelen i fjernvarmenettet trolig bli vesentlig dårligere.

Oppvarmingssektoren viktig for å kutte utslipp

Forbruket av petroleumsprodukter til stasjonære formål i Norge var ca 1 mrd liter i 2006, og hvert år fører forbruket til utslipp av omtrent 3 millioner tonn CO₂. Dette tilsvarer nesten 6 prosent av

Norges totale utslipp av klimagasser. Bruken av fyringsolje skjer både i industrien, i fjernvarmeanlegg og i sentralfyringsanlegg for oppvarming av næringsbygg og boliger, samt i mindre oljefyringsanlegg (NP 2007). I byer som Oslo står fossil oppvarming for en betydelig del av klimagassutslippene.

For å bekjempe klimaendringene må en rekke tiltak tas i bruk i alle sektorer. Man må øke bruken av fornybar energi, gjøre fossil energi utslippsfri og gjøre tiltak for energieffektivisering. I oppvarmingssektoren kan man få til store utslippskutt, både fordi utslippene er store og fordi alternativene til å forurense er godt tilgjengelige. Det er fullt mulig å fase ut all bruk av fossil oppvarming på kort tid, og gå over til fornybare oppvarmingskilder.

I oppvarmingssektoren må fossil oppvarming fases ut raskt. Det er viktig at oljefyringen ikke blir erstattet av fossil naturgass, da også slik oppvarming vil gi klimagassutslipp. Elektrisitet til oppvarming er heller ikke et godt alternativ, fordi den trengs til andre formål. Fornybar varmeproduksjon er derfor løsningen, og de fornybare kildene kan tas i bruk på ulike måter.

Bygninger med fornybar varmeproduksjon kan ha oppvarmingskilder som varmepumper, pellets-kaminer eller rentbrennende vedovner i hver boenhet. Alternativet er noe større varmesentraler som forsyner større bygg; for eksempel kan et borettslag eller en skole bruke en varmesentral fyrt på flis, pellets, jordvarme eller lignende. Tettsteder kan dessuten ha systemer for storskala varmeproduksjon der et sentralvarmeanlegg forsyner større områder med energi til varmt tappevann, og der oppvarming blir distribuert gjennom et fjernvarmenett. Økt utbredelse av vannbaserte oppvarmingssystemer og fjernvarmesystemer vil som oftest bedre markedsadgangen for fornybar varmeproduksjon.

Fjernvarmeanlegg kan distribuere varme fra ulike energikilder. Statistikk over energikilder i norske fjernvarmesystemer viser at elektrisitet utgjør 24 prosent, bioenergi 15 prosent, spillvarme 10 prosent og varmepumper 6 prosent. Fossil olje, gass og kull utgjør 11 prosent av energikildene, mens avfall er den største energikilden med en andel på 33 prosent (Fjernvarmeforeningen 2007). Det er fornuftig at avfall som ikke kan gjenvinnes eller brukes fornuftig på andre måter, går til forbrenning og varmeproduksjon framfor at man deponerer det, siden forbrenning gjør at man får utnyttet varmeenergien.

Det er miljømessig lurt at større varmesentraler og fjernvarmeanlegg skal ha høy fornybarandel, altså at hele grunnlasten i varmeproduksjonen skal være fornybar eller avfallsforbrenning. Det har imidlertid vært akseptert at en mindre topplast, tatt i bruk bare på de kaldeste dagene, kan være fossil olje. Erfaringer fra Sverige viser at flere fjernvarmeanlegg har begynt å benytte fornybar bioolje til å erstatte den fossile oljen som topplast (ZERO 2007). Dette kan være et interessant tiltak for å gjøre framtidens fjernvarme 100 prosent fornybar.

Mål og lovnader for Oslos oppvarmingssektor

Oslo kommune har følgende visjon for Oslo som bærekraftig by: *«Oslo skal være en hovedstad i bærekraftig utvikling, preget av økonomisk, sosial og kulturell vekst innenfor naturens økologiske bæreevne. Vi skal overlevere byen i en bedre miljøstand til neste generasjon enn vi selv overtok den. Oslo skal være en av verdens mest miljøvennlige og bærekraftige hovedsteder.»*

Oslo kommune har dessuten sluttet seg til at visjoner, mål og strategier i Klima- og energistrategi for Osloregionen blir lagt til grunn for kommunens arbeid med reduksjon av klimagassutslipp i

Oslo. Et delmål fram til 2010 er derfor at utslipp fra energibruk til oppvarming reduseres med minst 35 prosent i forhold til nivået i 1997 (Oslo kommune 2005).

Bystyret i Oslo har videre vedtatt at byens utslipp av klimagasser skal reduseres med 50 prosent i forhold til 1990-nivå innen 2030, og at dette skal gjøres uten å øke elektrisitetsbruken fra dagens nivå (Oslo kommune 2006:2-3).

Oslo kommune har i 2007 sendt et rundskriv til alle offentlige enheter i Oslo kommune og oppfordret dem til å bytte til en annen type energi enn olje til oppvarming. Per i dag gjelder dessuten rundskriv 7/2006 fra byrådet i Oslo kommune om energiøkonomisering i kommunale virksomheter. Der står det følgende om enøk-tiltak som krever investeringer over 50.000 kr: *«I alle kommunale nybygg bør det vurderes bruk av vannbårne oppvarmingssystemer og tilknytning til fjernvarmenettet fordi dette åpner for bruk av fornybar energi og bedre klima. Større enøktiltak som etablering av varmepumper med boring etter grunnvarme, vannbåren varme, etterisolering av vegger, gulv og tak, fornyelse av oljekjelanlegg, varmegjenvinning fra ventilasjonsanlegg og lignende må behandles som ordinære investerings-tiltak gjennom budsjettforslagene. Merk her at slike tiltak ofte kan få delfinansiering med ca 20-30 % fra Enøketaten. Enøketaten gir tilsagn om slik delfinansiering for saken fremmes som budsjettforslag.»*

2007 har vært året der klimadebatten har fått markant økt oppmerksomhet. Også i kommunevalgekampen som pågår nå, har tiltak for å få ned klimagassutslippene blitt diskutert. I Oslo har de fleste partier nevnt tiltak i sine valgprogrammer for å ned klimagassutslippene fra oppvarmingssektoren.

Oslo RV mener at ved nybygg og større rehabiliteringer må det stilles strenge krav til miljøstandarden. Bruken av miljøvennlige varmekilder må utvides. Oslo SV vil ha en plan for utfasing av oljefyring. Det skal stilles krav til oppvarmingssystemer og høy energieffektivitet ved nybygg og rehabiliteringer. Oslo Arbeiderparti mener at olje skal utfases som oppvarmingskilde i Oslo, og det skal gis tilskudd til å erstatte oljekjeler med bio-kjeler. Videre må det gis støtte til at eldre boliger knytter seg til fjernvarme eller bygger ut alternative oppvarmingsmåter. Oslo Senterparti går inn for å fase ut oljefyr med fornybar energi i alle kommunale bygg og enheter innen 2011. I tillegg vil de vurdere støtteordninger for næringsliv og andre private aktører som vil skifte ut oljefyr.

Oslo Venstre vil fremme bruk av vannbåren varme i alle nybygg. Videre vil partiet utvikle bruk av all olje til oppvarming i Oslo innen 2020, og sørge for at alle kommunale bygg varmes opp ved hjelp av energieffektive metoder, slik som fjernvarme, biobrensel eller jordvarme. Oslo KrF vil at alle kommunale nybygg og vesentlige rehabiliteringer får vannbåren oppvarming. Høyre vil satse på vannbåren varme og bruk av naturgass i større deler av Oslo. Høyre vil innføre pålegg om vannbåren varme ved større utbygginger.

Når det satsing på fjernvarmenettet i Oslo, er samtlige partier positive. Oslo Frp mener fjernvarme bør benyttes i størst mulig grad, da dette i fremtiden vil bli en stadig mer miljøvennlig måte å trekke energi ut av en voksende avfallsmengde. Oslo Høyre vil at fjernvarmen som i dag er bygget ut til deler av byen, bør tilbys til hele indre by og tettere utbygde områder utenfor Ring 2. Høyre vil forsere utbygging av fjernvarmenettet ved å utvide konsesjonsområdet. Oslo KrF vil at Oslo videreutvikler fjernvarmesystemet. Oslo Venstre vil fordoble fjernvarmedekningen i Oslo. Oslo Senterparti vil utvide fjernvarmenettet i Oslo

Oslo SV vil arbeide for storstilt utvidelse av fjernvarmekapasiteten i Oslo, og at ny fjernvarme baseres på bioenergi, varmepumper eller andre klimanøytrale energikilder.

Virkemidler som kan gjøre oppvarmingen fornybar (nasjonalt)

For å få til omleggingen fra fossil til fornybar oppvarming kreves politisk vilje og effektive virkemidler. Eksempler på virkemidler er å forby fossil energi som hovedoppvarmingskilde og stille krav til fornybar energi i fjernvarmeanlegg. I tillegg er størrelsen på CO₂-avgiften viktig, siden både privatkunder og industri velger oppvarmingskilde ut fra pris. Konverteringsstøtte fra fossil til fornybar energi og andre former for økonomiske støtteordninger må også brukes. Ansvar og styringen over virkemidlene for å få til en fornybar oppvarmingssektor er fordelt mellom statlige og kommunale myndigheter.

Avgiftspolitikken

Nasjonale myndigheter styrer avgiftspolitikken og kan derfor påvirke priskonkurransen mellom fossil og fornybar oppvarming. Avgiftene på bruk av fyringsolje i Sverige til alminnelig forbruk er ca fire ganger høyere enn i Norge. Denne store forskjellen i avgiftsnivå er en åpenbar grunn til at bruken av biobrensel er mye større i Sverige enn i Norge. Regjeringen har både i statsbudsjettet for 2007 og i den nylig fremlagte klimameldingen, St.meld. nr. 34 (2006-2007)) varslet en gjennomgang av skatte- og avgiftssystemet for å få til en omlegging i miljøvennlig retning.

Lover og forskrifter

Nasjonale myndigheter har også styring over lovgivingen, for eksempel plan- og bygningsloven, der regjeringen nylig har varslet forbud mot installering av oljekjel i nye bygninger, med noen unntak. Nasjonale myndigheter utarbeider også forskrifter, for eksempel er den nye forskriften om energibruk i bygninger under behandling.

Nasjonale støtteordninger

Nasjonale myndigheter har dessuten opprettet statsforetaket Enova for å fremme miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon i Norge. Regjeringen har nylig varslet at Enova skal forvalte en ny støtteordning for konvertering fra gamle oljekjeler til nye i eksisterende bygg (St.meld. nr. 34 (2006-2007)), men det er ikke fastsatt når denne kommer på plass.

Støtteordninger og regulering av utslipp

Nasjonale myndigheter kan også styre fornybar-andelen i fjernvarmenettet, for eksempel gjennom Enovas tildelingspolitikk eller i utslippstillatelser og kvotetildelinger fra Statens Forurensingstilsyn. Det er dessuten Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som gir fjernvarmeselskaper konsesjon, og de kan stille krav til en viss andel fornybar energi i selskapers virksomhet.

Offentlig eierskap

En betydelig andel av offentlige bygg i Oslo er statlige. Dette gjelder for eksempel alle departementer, direktorater og sykehus, samt en rekke utdannings- og forskningsinstitusjoner. Flere av dem er i dag betydelige forbrukere av fyringsolje, og en overgang til fornybar energi eller fjernvarme i slike offentlige bygninger vil være av vesentlig betydning. Sentrale myndigheter bør derfor snarest sørge for at bygningsmassen de disponerer i Oslo, så vel som ellers i landet, går over til fjernvarme eller fornybar oppvarming.

Virkemidler som kan gjøre oppvarmingen fornybar (kommunalt)

Selv om sentrale myndigheter forvalter viktige virkemidler, har også lokale myndigheter betydelig handlingsrom for å få til en overgang fra fossil til fornybar energi i oppvarmingssektoren i sin kommune.

Kommunale støtteordninger

Kommuner kan opprette egne fond og støtteordninger for å fremme miljøvennlig oppvarming. Oslo kommune etablerte for eksempel i 1997 et ENØK-fond på 600 mill. kr forvaltet av Enøketaten, hvor avkastningen går til energi- og miljøeffektiviserings tiltak i private og kommunale prosjekter (Oslo kommune miljørapportering). Både statlige, private (boliger og næringsbygg) og kommunale bygg kan få tilskudd. I 2006 ga tiltak utløst av Enøketatens tilskudd 68,5 GWh ny varig energisparing i Oslo. Mye av denne energisparingen skyldes økt bruk av nye fornybare energikilder, noe som reduserer oljeforbruket i Oslo. De største tilskuddene ble gitt til fornybar energibruk i fjernvarmenettet og til biobrenselanlegg på Manglerud skole (ENØK-etaten Årsberetning 2006).

Kommunale bygg

I Bystyremelding nr. 3/2001 «ENØK og stasjonær energibruk i Oslo» slår kommunen fast at den som stor og viktig kunde på energimarkedet spiller en sentral rolle i energipolitikken: «Som en av byens største bygningseiere har kommunen etter byrådets syn et betydelig ansvar for energiforbruket i Oslo,» heter det i meldingen.

Oslo kommune eier mye bygningsmasse gjennom ulike etater og kommunale foretak (KF). Disse virksomhetene spiller en nøkkelrolle dersom oljefyren skal ut av kommunens virksomhet. Oslo kommunes Enøketat skriver følgende: «De siste årene har det vært fokusert på kommunens egen energibruk, og Enøketaten er gitt en rolle i få mer enøk inn i kommunens egen virksomhet. Kommunen har imidlertid i dag en desentralisert bygningsforvaltning og Enøketaten har ingen myndighet til å instruere andre kommunale virksomheter til å prioritere enøktiltak.» Imidlertid står kommunen fritt til å styre rammene for de kommunale foretakene og etatene gjennom rundskriv og pålegg.

Det finnes omtrent 350 oljefyrer i kommunal virksomhet i Oslo, og disse er i hovedsak fordelt mellom Boligbygg KF, Omsorgsbygg KF, Undervisningsbygg KF, Eiendoms- og byfornyelsesetaten og Kultur- og Idrettsetaten (samtale med Enøketaten 23.08.07).

Omsorgsbygg Oslo KF er et kommunalt foretak som forvalter et samlet bygningsareal på ca 770.000 m² fordelt på over 600 eiendommer. Bygningsmassen til Omsorgsbygg består i hovedsak av sykehjem, bo- og rehabiliteringssentre, barnehager og -parker, kommunalt eide institusjoner knyttet til rusmiddelomsorg, barnevern og psykiatri, brannstasjoner, kulturbygg og kontorbygg (Omsorgsbygg 2007). I forbindelse med utarbeidelse av dette notatet anmodet ZERO og NoBio om informasjon fra Omsorgsbygg (06.08.07) om antall oljefyrer og øvrige oppvarmingskilder i Omsorgsbyggs bygningsmasse. På telefon (20.08.07) fikk vi opplyst at det ikke finnes en samlet oversikt over oppvarmingskilder i bygningene det kommunale foretaket administrerer.

Undervisningsbygg Oslo KF er et foretak eid av Oslo kommune som skal utvikle, bygge, drifte og vedlikeholde skolebygg. Foretaket er Oslos største eiendomsforvalter med cirka 1,3 millioner m² fordelt på 175 skoler og 750 bygninger (Undervisningsbygg 2007). Undervisningsbygg er det eneste

kommunale foretaket som har gjort tilgjengelig en oversikt over hvilke eiendommer som fyres på olje. Det er positivt at Undervisningsbygg har en slik oversikt. 67 av de totalt 175 skolene Undervisningsbygg forvalter, har oljefyr. Noen av oljefyrene brukes trolig bare til topplast. Enøketaten gir ros til skoleetaten for bevisst enøk-politikk i skolene de siste årene. Til tross for dette har flere skoler installert ny oljefyr ved rehabilitering av oppvarmingssystemet, senest i år.

Boligbygg Oslo KF er et kommunalt foretak som eier og forvalter boliger på vegne av Oslo kommune. Boligbygg har ansvar for forvaltning, drift, utvikling og vedlikehold av 10.300 boliger, der det til sammen bor om lag 25.000 personer. I forbindelse med utarbeidelse av dette arbeidsnotatet har ZERO og NoBio bedt Boligbygg om oversikt over oljefyrer i deres bygninger. Boligbygg opplyser at de har oljefyringsanlegg i 41 adresser - ca. 30 av disse har både oljekjeler og el.kjele. Dette gjelder bygg fra ca. 1930 og frem til 1970. De fleste av anleggene er modernisert mellom 1985 og 2000. De øvrige eiendommene til Boligbygg blir oppvarmet elektrisk (e-post fra Boligbygg 31.08.07).

Tilknytningsplikt og tilrettelegging for fjernvarme

Av andre virkemidler kan det merkes at Oslo kommune kan styre utbyggingen av fjernvarmenettet som konsesjonsgiver. Selv om lønnsomhetsvurderinger er styrende for utbygging av fjernvarmenettet, kan kommunen påvirke investerings- og produksjonskapasiteten i nettet ved å stille krav om tilknytningsplikt, stille tomter til rådighet og lignende. Plan- og bygningslovens § 66 a gir kommunen hjemmel for å gi tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg for nye bygninger. Oslo kommune har med hjemmel i plan- og bygningslovens § 66 og pålagt nybygg tilknytningsplikt til fjernvarmenettet dersom de er over 1000 m² og ligger i konsesjonsområdet for fjernvarme.

Reguleringsplaner

Også på nye utbyggingsområder kan kommunen legge rammer for utbyggingen, for eksempel gjennom egne reguleringsplaner. Oslo kommune har vedtatt at det i nye utviklingsområder som Bjørvika skal stimuleres til bruk av fornybare energikilder.

Kilder

Boligbygg Oslo KF 2007 *Om oss*
http://www.boligbygg.oslo.kommune.no/om_oss/historikk/

Boligbygg Oslo KF e-post 31.08.07 med svar på anmodning om miljøinformasjon

Enøketaten 23. august 2007 *samtale om oljefyring i Oslo*

Fjernvarmeforeningen 2007 *Energikilder i fjernvarmen 2005*
<http://fjernvarme.no/statistikk/2007/jpg/Slide03.jpg>

IEA, 2006, *World energy outlook 2006*, International Energy Agency, OECD Publication Service, OECD, Paris. www.iea.org

IPCC 2007- *Working Group III contribution to the Intergovernmental Panel on Climate Change Fourth Assessment Report Climate Change 2007: Mitigation of Climate Change*

NP 2007 *Statistikk tilsendt fra Ådnevik, Norsk Petroleumsinstitutt*. <http://www.np.no/ktml2/files/uploads/Statistikk/Leveranser%20av%20petroleumprodukter.xls>

Omsorgsbygg 2007 *Om oss*
http://www.omsorgsbygg.oslo.kommune.no/om_oss/

Omsorgsbygg, 20.08.07 *samtale*

Oslo kommune 2003 *miljørapportering*
<http://www.ceroi.net/eea/reports/oslo/default.htm>

Oslo kommune 2006 *Lavere klimagassutslipp og bedre luftkvalitet i Oslo, veileder 2006*

Oslo kommune 2006 Byrådet Rundskriv 7/2006 *Energiøkonomisering i kommunale virksomheter*

Oslo kommune 2005 *Klima- og energihandlingspakke for osloregionen*
http://www.byrådsavdeling-for-miljo-og-samferdsel.oslo.kommune.no/miljo/klima_og_energistrategi/article60879-4778.html

Oslo kommune Enøketaten *Kommunens tilskuddsordning for enøktiltak*

Oslo kommune ENØK-etaten *Årsberetning og regnskap 2006*

SFT 2007 *Vedtak om godkjenning av rapport om kvotepliktige utslipp i 2006 til Viken Fjernvarme*
http://www.sft.no/kvoteregister/kvoter/2007_viken_fjernvarme.pdf

SSB 2007 *Utslipp til luft. Klimagasser, forsurende gasser m.m., etter kilde*
http://statbank.ssb.no/statistikkbanken/Default_FR.asp?PXSid=0&nvl=true&PLanguage=0&tilside=selecttable/hovedtabellHjem.asp&KortnavnWeb=klimagassr

SSB 2007 *Befolkning 2007*
<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/befteft/tab-2007-06-07-01.html>

SSB 2007 *Utslipp av klimagasser, kommuner*
<http://www.ssb.no/emner/01/04/10/klimagassr/>

St.meld. nr. 34 (2006-2007) *Norsk klimapolitikk*

Undervisningsbygg 2007 *Om oss*
http://www.undervisningsbygg.oslo.kommune.no/om_oss/

Vann- og avløpsetaten i Oslo kommune, e-post Per Ingebriktsen

Viken fjernvarme 2007 *Renewable future*

ZERO 2007 *En forstudie "fra fyringsolje til flytende bio"*

Østlandssendingen 14. august 2007 *Flere kan få fjernvarme*
<http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/ostlandssendingen/1.3156968>

I tillegg til disse kildene har vi gjennomgått valgprogrammene til Oslopartiene. Disse er å finne på partiene sine hjemmesider.

